

Den magiska dagen med Bill Evans

Berättelse

En ovanlig inbjudan

I augusti 1964 hände något som få svenska artister ens vågade drömma om. Monica Zetterlund klev in i en inspelningsstudio i Stockholm för att spela in en hel skiva tillsammans med Bill Evans Trio. Bill Evans räknades vid den här tiden som en av världens allra största jazzpianister, och vid hans sida spelade basisten Chuck Israels och trumslagaren Larry Bunker. Att en sångerska från lilla Hagfors i Värmland skulle få sjunga med en sådan musiker var närmast osannolikt.

Hur hade det egentligen gått till? Allt började året innan. År 1963 hade Monica spelat in en låt på svenska med titeln "Monicas vals". Den svenska texten hade skrivits av Beppe Wolgers, men själva melodin var Bill Evans egen komposition, som på engelska heter "Waltz for Debby". När Bill Evans senare var på turné i Sverige fick han höra Monicas inspelning. Han blev, som det sägs, helt golvad av hennes röst och hennes sätt att tolka just hans melodi. Hans manager, Helen Keane, tog då initiativet och ordnade en inspelning i Stockholm innan turnén var över.

I studion

Den dagen i studion rådde en stillsam och koncentrerad stämning. Bill Evans spelade mjukt och eftertänksamt, med en känsla för pauser och tystnad som var ovanlig i jazzen. Monica anpassade sig till detta. Hon sjöng inte starkt och utåtriktat, utan tyst, nära och nästan viskande, som om hon anförtrodde lyssnaren en hemlighet. I stället för att tävla med musiken lät hon sin röst smälta samman med pianot, basen och trummorna. Rösten blev ett instrument bland de andra, och just därför uppstod en sällsynt och fin samklang.

Under inspelningsdagen tog de sig an tio låtar. Några sjöngs på engelska och några på svenska, vilket var ganska ovanligt på en jazzskiva och gav den en alldeles egen karaktär. En av låtarna var förstås "Monicas vals", den sång som från början hade fört dem samman. Att en svensk text och en amerikansk jazzstandard möttes på samma skiva sa något om vad mötet handlade om: två musikkulturer som lyssnade på varandra.

En skiva som lever vidare

Skivan gavs ut i december 1964 under namnet *Waltz for Debby*. Den blev snabbt omtyckt, och med åren har den fått allt större betydelse. I dag nämns den ofta som en av de finaste jazzskivorna som någonsin har spelats in i Sverige. Det är ett ovanligt eftermäle för en inspelning som gjordes på så kort tid.

För Monica Zetterlund var den här dagen mer än bara en arbetsdag. Den bekräftade att hon hörde hemma bland de stora, inte trots att hon sjöng på svenska utan delvis tack vare det. Hon hade vågat lita på sin egen, dämpade och personliga stil, och en av jazzens mästare hade lyssnat och sagt ja. Många år senare, när Monicas röst för länge sedan har tystnat, lever den här inspelningen kvar och

berör nya lyssnare. Den magiska dagen i en studio i Stockholm blev ett av de ögonblick som hela hennes liv kan sammanfattas i: mod, känsla och en röst som vågade vara tyst.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en inspelningsstudio	ett rum där man spelar in musik
en basist	en person som spelar bas
en trumslagare	en person som spelar trummor
osannolik	något som nästan inte verkar möjligt
en komposition	ett stycke musik som någon har skapat
en turné	en resa där en artist uppträder på flera platser
golvad	helt överväldigad, mycket imponerad
en manager	en person som sköter en artists arbete och avtal
eftertänksam	lugn och noga genomtänkt
anförtro	berätta något privat för någon man litar på
smälta samman	gå ihop till en helhet
samklang	när olika ljud passar fint ihop
en jazzstandard	en känd jazzlåt som många musiker spelar
ett eftermäle	det rykte och minne man lämnar efter sig
dämpad	mjuk och tyst, inte stark

Läsförståelsefrågor

1. Vilka tre musiker fanns i Bill Evans Trio under inspelningen?
2. Var och när ägde inspelningen rum?
3. Vad heter den svenska låten som först förde Monica och Bill Evans samman, och vem skrev den svenska texten?
4. Hur fick Bill Evans höra talas om Monica Zetterlund?
5. Beskriv hur Monica sjöng under inspelningen.
6. Varför var det ovanligt med språken på skivan?
7. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Bill Evans kom från USA.
 2. De spelade in tio låtar under dagen.
 3. Alla låtar på skivan var på svenska.
 4. Skivan vann ett internationellt pris.
8. Vad menas med att Monicas röst blev “ett instrument bland de andra”? (inferens)
9. Varför betydde den här dagen så mycket för Monica som artist? (inferens)
10. Texten avslutas med orden “en röst som vågade vara tyst”. Vad tror du författaren menar med det? (tolkning)

Facit

1. Bill Evans (piano), Chuck Israels (bas) och Larry Bunker (trummor).
2. I en inspelningsstudio i Stockholm, i augusti 1964.
3. "Monicas vals", och den svenska texten skrevs av Beppe Wolgers.
4. Han hörde Monicas inspelning av "Monicas vals" när han var på turné i Sverige.
5. Exempel på svar: Hon sjöng tyst, nära och nästan viskande, utan att tävla med musiken, så att r sten smälte samman med pianot, basen och trummorna.
6. Exempel på svar: Skivan hade låtar både på svenska och på engelska, vilket var ovanligt på en jazzskiva och gav den en egen karaktär.
7. 1. ja b) ja c) nej (några var på svenska och några på engelska) d) det står inte i texten
8. Exempel på svar: Hon sjöng inte ovanpå musiken som en stjärna, utan l t r sten bli en del av helheten, jämställd med de andra instrumenten.
9. Exempel på svar: Den visade att hon hörde hemma bland de största, och att hennes egna, dämpade stil och svenska språk var en styrka, inte ett hinder.
10. Exempel på svar: Hon hade modet att inte sjunga starkt och utåt, utan litade på att en tyst och stillsam röst kunde vara minst lika kraftfull och berörande.

Bedöm öppna svar efter inneh ll, inte efter exakt formulering.

F R LÄRAREN

Texten är skriven i preteritum. Passar för att öva preteritum, bisatser och beskrivande språk (eftertänksam, dämpad, samklang). Tema: konstnärligt mod och att lita på sin egen stil. Underrubrikerna hjälper svagare l sare att följa förloppet. Texten kompletterar porträttet genom att fördjupa en enda dag i stället för hela livet.

Diskussionsfrågor

- Monica vågade lita på sin tysta, personliga stil i stället för att sjunga starkt och imponerande. När i livet kan det löna sig att vara sig själv i stället för att försöka vara störst?
- Skivan blandade svenska och engelska och två musikkulturer. Vad kan vi vinna när olika kulturer och språk m ts?
- Bill Evans var en världsstjärna, men han lyssnade på en relativt okänd svensk sångerska. Vad krävs för att verkligen lyssna på någon annan?
- Texten kallar inspelningsdagen "magisk". Har du varit med om en dag som kändes magisk eller särskild? Vad gjorde den speciell?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en dag i ditt liv som du minns som särskilt fin eller viktig. Berätta vad som hände och varför den betydde något för dig.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Monica Zetterlund – https://sv.wikipedia.org/wiki/Monica_Zetterlund
- Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (skbl.se): Eva Monica Zetterlund – <https://skbl.se/sv/artikel/MonicaZetterlund>
- SVT Nyheter: Monica Zetterlund död i brand (2005) – <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/monica-zetterlund-dod-i-brand>
- Sveriges Radio: Monica Zetterlund död (2005) – <https://www.sverigesradio.se/artikel/617726>
- Wikimedia Commons: Category Monica Zetterlund – https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Monica_Zetterlund

Faktagranskad i juni 2026. Eva Monica Zetterlund (född Nilsson) föddes 20 september 1937 i Hagfors i Värmland och dog 12 maj 2005 i sin lägenhet på Birger Jarlsgatan i Stockholm, 67 år gammal, i en brand som enligt utredningen tros ha startat av en cigarett i sängen; hon kunde inte ta sig ut själv på grund av sin svåra skolios. Nyckelfakta: jazzalbumet *Waltz for Debby* med Bill Evans (1964), Eurovision Song Contest 1963 ("En gång i Stockholm"), samarbete med Hasse och Tage, rollen som Ulrika i Jan Troells film *Utvandrarna* (1971). Hon hade medfödd skolios (sned ryggrad) som upptäcktes efter en fallolycka i barndomen, vilket plågade henne livet ut och tvingade henne sluta uppträda 1999. Bildlicens verifierad som public domain (svenskt pressfoto före 1976).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.